

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztő: **DR. KISS PÁL**.

Alapította:
DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Félévre 10 K — f. | Egy hóra 1 K 80
ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKRE:
Félévre 14 K — f. | Egy hóra 2 K 4

Jegyzetek — Tisza bukásakor

Amig uralmon volt, hiszba vártunk tőle a szociális tetteket és a választójog kiterjesztését. Most hogy a piedeszál kártyavár lett alatta, egy nagylelkű gesztussal a nép karájaként akar távozni. Eddig, amig mindent megtehetett volna, csupán korbácsot kapott tőle a nép, — most a mikor már nem tehet semmit, bőségesen ontja a jogokat. Ő minden véleményt puska-tussal hallgattatott el, amikor hatalmon volt, de — ez a különbség a két politikai felfogás között. — mi még őt is meghallgatjuk, amihez pedig nagy türelem kell.

Program beszédének első passzusában bírtokpolitikát ad Tisza. Lám, nem tudta eddig senki, hogy ezzel is foglalkozott. Beszél a telepítésről, de ez nem érdekes. Mi tud Tisza István gróf a telepítésről mondani? Azt, hogy miképpen csapolták le az eszedi lápot? Ellenben a világrengés ötletnek kell elfogadnunk, hogy a nagybirtokosok háborús terkeiket a földterületek önkéntes átengedésével róják le. Milyen naiv ember ez a programot adó új ellenzéki vezér. Ma, amikor a földéhség olyan nagy, hogy a földnek immár kétszeres értéke van, ki olyan bolond, hogy átengedje adóba azt a földrészt, amelyért az adónál sokkal nagyobb összeget kaphat.

Amiről eddig a földalton tudatlan hepciáskodás volt beszélni, az az ő részéről tegnap bölcs politikai meg-

nyilatkozás lett. Hát csakhogy ugyan belátta már, hogy az ipari munkásság választójoga körül tévedett? Csodálatos, hogy miért nem három héttel ezelőtt látta be, amikor a király óhaját úgy akarta el-sikkasztani, hogy szavazatot pedig csak a medálías és a nyolcholdos kap. Igazán frap-páns, hogy ez a hosszas tanulmányt igénylő nézetváltó-zás éppen akkor született meg, amikor őfelsége legfelsőbb elégedettségének adott kifejezést és nem három héttel előbb, amikor azt hitte még, hogy úgy fogja vezetni a királyt le, mint az országgyűlési tárgyalásokat!

Hála Istennek, a szociális-ták sztrájkjogát is védelmébe vette a legfrissebb ellenzéki vezér. Azt mondta, törvényt is csinált a sztrájkjog védelméről. — Hát igen, csinált egy törvényt, amelyben azt bástlyozta körül, miként lehet a munkáltató és az állítólag dolgozni akaró munkás já-vára kedvezményeket biztosítani. Ez volt az ő sztrájk-törvényének igazi értelme. És most azt magyarázza, hogy ő a sztrájkjogot védelmezte. Nagyszerű demagóg lesz a junkerkor. Csárni-csavarni, ehhez már is pompásan ért.

És ő, ugyanaz a Tisza, aki hozzá méltó főispánjai segítségével az élő testen is keresztül taposott, a gyülekezési jogról — beszélni mert. Tisza István gróf akarja a gyülekezési jogot szabályozni, aki 1912. május 23-án — ő jól emlékszünk erre a dátumra! — amikor Budapest utcáin vér folyt a választójogért, csak úgy szólott, hogy nem vagyunk hisztériás asszonyok.

Hát nem vagyunk hisztériás asszonyok, amig akad egy jó, engedékeny öreg király, de de hisztériásan őrvongó bukkolakká vedlünk azzinnal, mi-helyt egy erős energikus kéz fogja fel a Gerő Vilmosok kardját irányító öklöt.

—
Őfelségének semmi sem

kell többé, ami Tiszától ered, próbálja meg hát az új ellen-zéki vezér, hátha a népek kell az, ami tőle jön. Lépjen fel például Aradon Barabás Bélával szemben, most már meg fogják választani, hiszen a régi hívek mindháttal ki-tartanak.

15.000 olasz fogoly.

BUDAPEST, május 28

Keleti-harcotér:

Az ellenség tüzérségi tevékenysége az arcvonal számos pontján fokozódott, egyes szakaszokon visszavertünk orosz felderítő csapatokat.

Olasz hadsereg:

A nyugott pünkösdi vasárnap után az Isonzó esata tegnap harmadszor lángolt fel az ellen-ég új nagy támadó hulláma ismét főleg a vodicei magaslato és a Monte Santo ellen irányul az olaszok rohama, délben északi szárnyunk ellen kezdődött délután azonban hatalmas levelező ágyutüz után az előbb említett egész szakasza kitört, több ízben elkeseredett közelharcra került a sor, amely éjszaka át is tovább tombolt, különösen heves volt a küzdelem a 652 számú hegykup körletében arcvonalunk az ellenség minden erőfeszítésével szemben egész kiterjedésben acélkeményen állott a 9-ik 24-ik és 77-ik gyalogezredek megkínérelt rajtaütésének visszaverése alkalmával 200 olaszt elfogtunk.

Jamianótól délre tegnap délelőtt ismét négyszer tört az ellenség állásainak ellen amely alkalommal nagy véres veszteségén felül foglyokban 15 tisztet és 800 főnyi legénységet veszített. A tizedik Isonzó esata kezdete óta beszállított foglyok száma 14.000-re rug Karinthiából és Tiroból nincs jelenteni való.

A vezérkar főnöke.

(Hivatalos jelentés.)

BERLIN, május 28.

Nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadsereg:

Rupprecht bajor trónörökös hadseregportja:

Wytchaete hajlásban a tüzhare tegnap fokozódott, a lebassei csatornánál és egyes szakaszokon

a Scarpe mindkét oldalán is élénk volt a tűzérési harc, az angolok felderítő előretörései több ponton meghiusultak.

A német trónörökös hadsereg arcvonala:

A nap folyamán általában csekély volt a harci tevékenység, a franciák éjjel a Hurtebise majornál és a Vaclere mellett rajtaütéseket kíséreltek meg, amelyek hirtelen védőőrségekkel meghiusultak.

Keleti határ:

A harci tevékenység az utóbbi napokban az arcvonal több szakaszen fokozódott. Orosz-román támadásra elvagyunk készülve. Ludendorff.

(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Békeajánlatot teszünk Oroszországnak

A Tijd című lap írja:

— Károly király legközelebb előnyös feltételekkel békeajánlatot tesz Oroszországnak. A monarchia ezen lépése a szövetséges hatalmak jóváhagyásával történik.

A makói cséplés biztosítása

Megérkezett a hatósági szén

A városi közlemezési hivatal egy nagyszerű munkás ságáról adunk alább számot.

Ami sok más városban még csak a kezdet kezdetében van, hogy honnan vegyenek a csépléshez szenet, az már nálunk Makón befejezett dolog.

A közlemezési hivatal kitűnő munkája folytán a csépléshez szükséges 4000 métermázsza szén már megérkezett s itt van Makón.

Dirék! Németországból hozatták a közlemezési hivatal a szenet s olyan kifűző porosz szenet, hogy olyat már rég láttunk Makón.

A szén ára a vasúti állomáson május hó 31-ig átvéve 11 korona 25 fillérbe kerül métermázsánként, míg ezen az időpontot túl az árusító kereskedőknél 13 koronába kerül idebenn a városban a kereskedő raktárában.

A szenet csakis csépléshez szabad felhasználni. Egyelőre csak a vontatáshoz szükséges mennyiséget fogják kiszolgá-

lni a közlemezési hivatal utalványaira s pedig minden cséplőgép tulajdonos kap a 4 lóerős gép után 20 métermázsát, a 6 lóerős gép után 25 métermázsát, a 8 lóerős gép után 30 métermázsát és a 10 lóerős gép után 35 métermázsát.

A szén elsőrendű porosz szén s Makó gazdalkozásának bizonyára örömmel veszi tudomásul a közlemezési hivatal ezen sikeres akcióját, melyet rövidesen követni fog a lakosságnak tüzelőszennel s kokszszal való ellátása.

Andrássy Gyula gróf kormányalakítása az előtérben.

A vasárnapi kihallgatások József főhercegnél. Döntés a hat végén.

Azokkal a kihallgatásokkal, amelyek pütkösd vasárnapján tartottak le, a kibontakozás vezetőségével megbízott József főherceg előtt, még mindig nem szűnt meg az a bizonytalanság, hogy miként lehetne konszolidált együttműködést teremteni a parlamentben lévő pártok között. Konstatálni

lehet, hogy bár még mindig csak kevesen tartják magukat a kombináció, hogy József főherceg vállalkozhatik a kormány vezetésére, beavatott politikai körökben ezt az esélyt még mindig egészen kizártnak tartják, mert a munkapárt József főherceg missziójának érvényesülése alá is súlyos akadályokat gördít.

A kulisszák mögött most a hatalomért folyó tulajdonképpen a harc a a delognak ebbe a részbe természetesen József főherceg interjúi szerit számításra sem fog belevetkőzni. Sanki sem tudja határozottan, hogy a homo reusként működő főherceg milyen impressiókat szerezett magának ama tárgyalások során, amikor Tiszaival, Berzevicével és Lukácsival folytatott a munkapárt jövőre magyartársának megállapítására dolgában.

De Tisza sajtójának magatartásából arra kell következtetni, hogy a munkapárt, amely gyorsan ragaszkodik mai pozíciójához, a normális hadizüségletek keretén túlmenő parlamenti munkásságot nem garantálhatta a főhercegnek sem. Ilyen körülmények között sem az előtérbe került az a kombináció, hogy

kisebbségi kormány

alakuljon, amely a parlamentben nyílt kísérletet tegyen a rendszer tárgyalások felvételére s azután ha ez nem sikerülne, utána rátként szilassza fel a Háza s az 1918. évi közös választási törvény alapján igyekezzen többséget szerezni magának.

A mai helyzet egyelőre tehát az, hogy József főherceg kedden Badenben kihallgatásai járul az uralkodó elé s a magyar politikai pártok vezetőivel folytatott tárgyalásairól jelentést tesz.

A király döntésétől

függ azután, hogy melyik megoldás kerül előtérbe. Ha az uralkodó továbbra is ragaszkodik fog ahhoz, hogy József főherceg vezesse a kibontakozást, ebben az esetben a főherceg megieszi a kormány megalakítására vonatkozó lépéseket, még abban az esetben is, ha eddig tájékozódásai nem nyújtanak alapot a normális parlamenti munkálkodásra.

A dolgok mai állásában

Andrássy Gyula gróf miniszterelnöksége

került az előtérbe. Az alkotmánypárti vezére ugyan kisebbségi kormányt alakítana, de számolna annak lehetőségével is, hogy programjához amelyet a kormány bemutatásakor adna, meg tudná nyerni a munkapárti ama csoportjainak támogatását is, amelyek nem feltétlenül ragaszkodnak ahhoz a létfontosságukhoz, amit Tisza teremtett. Ennek a megoldásnak beharagosójaként kell tekinteni Andrássy Gyula grófnak a Neus Freie Presse vasárnapi számában

megjelent cikkének egyik másik passzusát, amely a sorok között a leghatározottabban figyelmezteti a munkapártot is, hogy a király akaratával és a kor szükségességeivel szemben felelősség nélkül nem lehet asembahelyeskedni.

A fölmentések revíziója

Megrostálják a nélkülözhetetleneket

A fölmentések revíziójához szükséges névjegyzékek be-terjesztésének végső határideje holdap jár le, de a fölmentettek jelentkezése ugy Makón, mint másutt megtörtént. Az illetékes hatóságok már tegnap hozzá is fogtak a fölmentések revíziójához. A hatóságokra tudvalevőleg már elsőfokon nagy jogokat ruház a rendelet, mert akit már itt pótlás nélkül nélkülözhetőnek találnak, az nyomban be is fog vonulni.

Először a mezőgazdasági fölmentéseket revideálják át. Rövidesen az ipari és a vállalati fölmentések revízióját ejtik meg a polgármesteri hivatalban és ez a munka tegnap már már meg is kezdődött. Bizonyos az, hogy a be-terjesztett névjegyzékek nagy változásra mennek majd keresztül, mert igen kevés kivétellel csaknem mindenütt nélkülözhetetlenként kérték továbbra is fenntartani a fölmentettek polgári meghagyását.

A hatóságok természetesen nem állanak ezen az állásponton és a fölmentettek egyrészt rendszerint a fiatalabbakat és az arcvonalbeli szolgálatra alkalmasokat, már az elsőfokon nélkülözhetőnek minősítik, úgy, hogy az egyéni fölmentések, mint a fölmentési névjegyzékek alaposan meg-berítve és megrostálva kerülnek majd a másodfokon véle mérvető főispán kezéin keresztül az illetékes miniszteriumokba.

Ablakredőnyök önműködővel

minden nagyságban kaphatók Fallagi-csóné

Halálos szerencsétlenség a járandói tanyán.

Fejberugta a csikó.

Halálos szerencsétlenség történt tegnap délután a járandói tanyán. Egy 12 esztendőes béresgyereket oly szerencsétlenül rugott fejbe egy csikó, hogy a boldogtalan fiú halálos sérüléssel szállították be a kórházba.

A szerencsétlenségről tudósítáink következnek:

Lónyi István 10 esztendőes gyerekekkel 8 esztendővel eselődött apja berukkolt senkije se maradt. Anyja már rég meghalt, ő pedig, hogy mégis legyen ahol lebujtania a fejét Szabó Mihály járandói gazdánál huszódott meg.

Őt segítette a gazdaság körül a fiú, jól viselte magát. Szívesen tartotta a garda is. Párkösöd hét óráján gazdája elment szomszédolni. A fiú egyedül maradt a tanyán. Ekkor történt, hogy a tanyából egy csikó elszaladt.

A kis béres utána szaladt elfogta a csikót s odakötötte a járszobához. Közben a csikó úgy fejberugta a kis bérest, hogy az menten eszméletlenül terült el a földön. Ugy találta meg eszméletlenül gazdája, aki bezártította a kórházba, ahonnan ma délután értesítették a szerencsétlenségről a rendőrséget.

A kis fiú súlyos agysérülést szenvedett s orvosi vélemény szerint aligha éri meg a reggelt.

Felemlük

a hadisegélyt

Hirt adunk már azokról az előmunkálatakról, amelyekel a hadisegélyek rendezése ügyében végeznek a pénzügyminiszteriumban s amelyeknek célja, hogy a szűkös segélyt némiképpen felemeljék. Most megbízható helyről értesülünk, hogy ezeket az előmunkálatakat befejezték s a képviselőház legközelebbi ciklusán a parlament elé terjesztik.

A hadisegély felemelése az összes kategóriákban 50 százalékos kulcs szerint fog megtörténni s így a hadbavonult felnőtli családtagjai napi 62 fillér helyett — 93 fillér napi segélyt, a 8 éven aluli gyermekek pedig napi 46 fillér segélyt fognak kapni. A pénzügyminiszterium már a tervezet értelmében megfelelő intézkedésekre utasította az alábbi hatóságokat s előrelát

halólag július elsejétől kezdődőleg már a felemelt hadisegélyeket fogják kiutalni a hadbavonultak hozzátartozóinak.

NAPI HIREK

A megyéspüspök Makón. Glatfildér Gyula dr. osztrák püspök Makóra érkezett, hogy megismerje a makói határban elterülő gazdaságait.

Hadikölcson jegyzés. A makói részvénytársaságnál jegyeztek H. Kis József és neje 1000 koronát, Jód Sándor Nap u. 5. 200 koronát, H. J. Kudar Lajos hády. 4000 koronát, Barfelmaj Mihály Nagylak 200 koronát.

Makói béresgyerek halálos játéka. Párkösöd bétőljén a makói tanyák csikóját egy hatalmas durranás verte fel, amely egy kis béresgyerek halálos szerencsétlenségét idézte elő. A belső járandó 103 számú tanyáján lakott Vajda Imre 11 éves béresgyerek. Délután észrevette a fiú, hogy a szomszéd Magyari Pál lova elszabadult s ráment a veresekre. Utána ment, megfogta a lovát s bevitte a tanyára, bekötötte az istállóba. Amint az istállóból kijött egyszerre csak azt látta, hogy fegyverő mered feléje, s másik pillanatban pedig eldőrdült a fegyverő s golyó jobb karját roncsolták össze. A kis béresgyerek véresen vogyott össze. Segítség kiáltására, előrohantak a tanyabérek s a súlyosan sérült gyereket behozták a kórházba. Itt a rendőrség hallgatta ki a súlyosan sérült fiút aki azt vallotta, hogy a szomszéd bérese Sipos János lött rá, hogy mérli nem tudja. A kórházban ügyben megdult a vizsgálát nemcsak a lövöldöző béres ellen, de gazdája ellen is, mert töltött fegyvert szabadon hagyott a tanyájában. A kis béres állapota válságos.

Félix fürdő

- (Nagyvárad mellett) 49%
- természetes forrás, roma,
- csász és iszias forrás leg
- jobbban javulva. Uj be
- rendezés, villanyvilágítás il
- Uszoda, hidegvízgyógyfürdő
- és napfürdő. Melegkonyha
- a nap minden szakában.
- Erospaktusi kútid az igazga
- tóság.

Rifutó-fiu

azonnali belépésre felvételik POPPER GYULA fétéri aragériájában.

LEGÉNY.

139. fejezet. (1567) Megzavart esküvő.

Berta meghökkenve nézett rá. Ha Valencióba kivácsolik, akkor alighanem rendjén van a dolga. Ennek elejét kell venni.

Követeltem, hogy itt itéljék el kiáltá. Bizonyosan azért kivácsolik el innen, mert azzal a reménnyel állítja magát, hogy utköcsben elszökhetik.

Estem ágában sincs! válassz! Pétsy.

Sőt alig várom, hogy ártatlan ságom napfényre derülhessem. Est most már biztosan remélem.

Igazságot kérek! kiáltá Berta. Kivánom, hogy őt érdeme szerint megbüntessék! Megesett, eltaszított engem és azt a gyermeket től!

Berta arra számított, hogy a gyermekre való utalás megteszdi hatását.

A gyermekről semmit sem tudok! kiáltá Misi. Ez nem lehet az én gyermekem!

A rendőrkapitány szánkozva nézett a menyasszonyra, kit esküvője napján ny kinos és féjdalmas csapás ért.

Uram! szólit Stewardhes, kérem vigye el a leányát! Borzasztó hatással lehet rá nézve a tudat, hogy...

Halón minden erejét összeszedve szavába vágott:

Nem, nem, kapitány ur! Kintartok vőlegényem mellett mindvégig!

(Folyt. köv.)

Uránia színház

Csillótörökön, május 31-én:

Szenzációs amerikai kép!

A léha világ

Dráma 4 fejeletben

A köbb szerepet Amerika leg-hiresebb színészei játsák.

Előadások kezdete hétköznapokon este fél 9 órakor, vasár-és ünneppnapokon este fél 7 és fél 9 órakor.

Szt. László Püspök-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Kénes háv víz források természetes forrósága 42°C, kénes hőforrásait már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvényes és más fájdgimas betegségek ellen. 500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszobákban nyári uszoda 25°C folyton befolyó forrásvízzel, uszás tanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertető: kútid az igazgatóság.

Komzisk Alajos, a fürdő bérletje.

Legjobb minőségű Gyereki és Menesi

fehő- és vörös borok, valamint a legjobb minőségű eredeti Kőbányai világos és Szent István dupla maláta sör kicsinyben és nagyban

Iritz Sámuel özv. söngői kapható.

Hízeladás.

Battányi utca 9. számú ház, amely körülből 8 kis léno terdelaten fekszik, (két házhelynek is megfelel) és áll 8 szoba, előszoba, 2 konyha, ártézi vízvezetékkel, éléskamra, pincés és mindenemű gazdasági épületekkel, örökzárton szabadszobái eladó és azonnal el is foglálható.

Értekezni lehet a fenti szám alatt.

Föld

Oroszlámos határában 128 katasztális hold birtok, a má uttól 300 lépésre, 25 hold kere, 7 hold legelő megfelelő épületekkel. Ártézi kút, eladó, esetleg több évre haszonbérbe is kiadó.

A föld parcellákban is eladó.

Szűcs Béla Szeged Telefon 1114.

Ház- és földeladás.

Csókáson, a Bura János féle földből 9 kat. hold tanyaföldem gazdasági épületekkel

Oláh Imre és Hajdu Pál szomszédságában, valamint a Borsosmizsolt 30. sz. alatti háza örökzárton szabadszobái eladó. Értekezni:

Tamás Antalné

Bura Erzsébettel, a fenti sz. alatt.

Marhabőrt

lőbőrt, jabbőrt, nyabőrt, bérny-
bőrt, csabőrt és mindenfajta
bőrűt és gyapjat, a legma-
gasabb napi áron veszek.

Löwenstein Armin

Deák Ferenc- u 48 szám.
Fácaka borsáérés mellett.

Rehny Ferenc

szolja, hogy más állandóan azonos
munka

boronnap

ebet napni, egy bizonyban, mint
magyban.

Értekezni lehet Várodi utca 11
számon.

Eladó földek a város alatt

Veresében 8 hold,

Sirtzesben 2 "

Bánomban 1 "

Értekezni lehet:

Iritz Miksánál.

Csodát beszélnek

az emberek a szegedi fényképnyitól
és areképfestészi vállalatól, hogy
milyen remek szépen dolgozik jutá
nyos áron. Érdeklődők küldjék be
feljes ötméret és a vállalat azonnal
válassza bármilyen kérdésükre,
Lehet akár milyen rossz fényképet
is küldeni, amelyről

a legszebb fényképnyitás
kapható.

A képekhez rámkát is lehet meg
rendelni. Megrendelések hűlendőek:

**Első szegedi areképfesté-
szeti és fényképnyitási
vállalat Szeged, Széchenyi-
tér 13. a gyümölcspiaccal
szemben.**

Eladó ház.

Régi Vágóhid utca 11 számú szék-
ház, melyet az építés is van
kontra, csak építésnek kell a
cserepe és a homokot kell a magy
bél felület építeni egytőlre aladé
vagy a házhoz maga is eladó. Ugy-
menny a Hárfa és Sirtzes utca sar-
kán levő ház és az építendő ház
mahelyiség. bevonással egytől
eladó. Mindkét alacsonál értekezni
lehet:

Dáji János

talajdonossal, Hárfa utca 1 számú
születben Makón.

A Makói Összegyűző Egye-
let mint szövetség, (Hunyadi-
tca, makói takarékpénztár
épület) ujonnan megnyit

zálogintézet

alacsonyabb kamattal és
előnyösebb feltételek mellett
kölcsönöket ad
Ékszerekre, arany és ezüst-
eszközökre, értékpapírokra,
sorsjegyekre

és egyéb ingóságokra.
Takaréktári osztályos öklös-
öket folyosít előnyös kamattal
és fizetési feltételek mellet-
lagállanokra, váltóra és köte-
szvényre.

Hivatalos órák d. e. 9—12-ig

11. 3—5-ig.

Diszkrétkezelési vállalat.

KISS KÁROLY

diszkrétkezelési vállalata.

Temetések rendezését a legegyszerűbből
a legpompásabb kivitelig pontosan és
jutányos áron végez. Ravatalozások
pompás elrendezése! Ére és fakoporsó
raktár!

Gyásresetekben tessék teljes bizalom-
mal fenti céghez fordulni.

Pontos kiszágitás.

Makói Független Ujság

nyomdai műintézete

Nyomtatványok gyors és pontos elkészítése

Telefon szám 124.

Nyomtatványok gyors és pontos elkészítése. Dr. Kiss Károly vállalatára bevezetett gyűjtőjén.